

شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

معاونت پژوهش

عنوان:

**بررسی فقهی اسراف و تبذیر
و کاربرد حکومتی مواجهه با آن
در بیانیه گام دوم انقلاب**

استاد راهنما:

حجت الاسلام والمسلمین رضا سالاری باجگانی

نگارنده:

آسیه ولدخانی

سال تدوین

۱۴۰۲

بسم الله الرحمن الرحيم

تحمیدیه

ستایش و سپاس بر خدای جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن و تابان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید. سپاس از یگانه معشوق ازلی و ابدی که اراده کرد من زیبا بیاموزم تا به گونه‌ای زیبا زندگی کنم،

سپاس خدای را که سخنوران، در ستودن او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمت‌های او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند.

ای خداوندا بر من احسان نمای به اعطای تندرستی و امنیت، سلامت در دین من و جسم من و مرا به ارزانی داشتن بصیرت دل و خشیت در برابر عظمت تو و خوف از تو بنواز و نیرویم ده بر طاعتی که بدان فرمان داری و اجتناب از هر معصیت که از آن نهی فرموده‌ای.

تقدیم به

ساحت مقدس یوسف زهرا (علیها السلام) که چشم‌ها برای زیارت صبحش بیدارند.

بدون وجودت، نه روزهای ما چنان‌که باید روشن‌اند و نه شب‌های ما چنان‌که باید آرام...
بدون وجودت نه صدای آیه‌ها چنان‌که باید طنین‌انداز است و نه نور دیده‌ها چنان‌که باید
درخشان...

و تقدیم به مادر و همسر و دختر و پسر نازنینم: به پاس قدرانی از قلبی آکنده از عاطفه و
معرفت که محیطی سرشار از سلامت و امنیت و آرامش و آسایش برای من فراهم آورده است،
همدلی که مرا در راه رسیدن به اهداف عالی یاری می‌رساند، همان‌که حس تعهد و مسئولیت را
در زندگی‌مان تلاءلویی خدایی داده است؛ و فرزندان نازنینم که عطر حضورشان تکرار
خوشی‌های من است.

تقدیر و تشکر

خداوند را سپاس می‌گوییم که به من فرصت داد تا عمر خود را در راه تحصیل علم و دانش سپری نمایم و همواره استادانی دلسوز و فرزانه سر راهم قرارداد تا در این راه بی‌پایان علم جویی، راهنمای راهم و تسکین آتش سیری‌ناپذیرم باشند.

از مدیریت محترم حوزه علمیه سرکار خانم کرمی که اسباب تحصیل بنده رو فراهم نمودند و همچنین از معاونت محترم پژوهش سرکار خانم ملااحمدی که راهنمایی‌های لازم را برای بنده انجام دادند کمال تشکر را می‌نمایم.

از استاد با کمالات و شایسته حجت‌الاسلام والمسلمین سالاری که در کمال سعه‌صدر، با حسن خلق و فروتنی از هیچ کمکی دریغ ننمودند و زحمت راهنمایی این پژوهش را بر عهده گرفتند، کمال تشکر را می‌نمایم.

به امید آنکه به یاد خورشید تابان راهم، شمع کوچکی بر سر راه تشنگان دیگر باشم.

(۶) حسینی، سید جواد، «اسراف و تبذیر» (۲)، <https://rasekhoon.net>,

یکشنبه ۳ بهمن ۱۳۸۹

(۷) _____، «بلای اسراف»، فرهنگ کوثر، شماره ۸۲، ۱۳۸۹،

<https://ensani.ir/fa/article>

(۸) حسینی کوهساری، سید مفید، «پیوستگی گزاره‌های دستوری و اثباتی قرآن در

حوزه اقتصاد»، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، فصلنامه پژوهش‌های قرآنی، ج

۴۵، مشهد: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴

(۹) خلیلیان اشکذری، محمد جمال، «مبانی مصرف جامعه اسلامی و راهکارهای

اصلاح آن»؛ موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، دو فصلنامه معرفت اقتصاد

اسلامی، جلد ۲، قم: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، بهار و تابستان ۱۳۸۹

(۱۰) _____، «الگوی صحیح مصرف مبانی نظری و راهبردی

در قرآن کریم و روایات»؛ موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، نشریه معرفت،

جلد ۶۶، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، اردیبهشت ۱۳۹۲

(۱۱) رحمانی، جواد، «مقایسه الگوی مصرف میان جوان ایرانی و غیر ایرانی»،

پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه، ۱۳۸۸/۱۰/۲۳

<http://www.howzah.net/Hawzah/Articles>

(۱۲) سبحانی نژاد، مهدی، افشار، عبدالله، مقاله اصلاح الگوی مصرف با تأکید بر

نقش آموزش در مدیریت مصرف انرژی؛ موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)،

فصلنامه معرفت فرهنگی اجتماعی، جلد ۲، قم: اداره کل نشریات تخصصی دفتر نشریه،

سال اول، شماره دوم، بهار ۱۳۸۹

(۱۳) _____، «تبیین جایگاه، نحوه و چگونگی اصلاح الگوی مصرف

اوقات فراغت خانواده‌های ایرانی به منظور ارائه راهکارهای عملیاتی بهره‌مندی جامع با

عنایت به تعالیم دینی اسلام»، مجموعه مقالات همایش، دانشگاه امام حسین

(علیه السلام)

- (۱۴) سنایی فر، اکبر، «نگرشی بر بحث اسراف و تبذیر و آثار زیان‌بار آن»؛ اندیشه بسیج، شماره ۲۶، ۱۳۸۸
- (۱۵) شریعتی سبزواری، محمدباقر، «صرفه‌جویی و اجتناب از اسراف»؛ دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، فصلنامه معارف اسلامی، جلد ۷۸، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۶۰
- (۱۶) شمخانی، اژدر، آنادر بیگدیلو، آریان، درویش، عسگر، مقاله سبک زندگی دینی «مطالعه موردی؛ تحلیلی بر عوامل اسراف و مصرف‌گرایی»، سراج منیر، سال ششم، شماره ۱۹، تابستان ۱۳۹۴؛ <http://ensani.ir/fa/article/357546>
- (۱۷) شمخانی، اژدر، رشیدی، مهران، «اصلاح الگوی مصرف، بستری برای تحقق جهش تولید»؛ فصلنامه علمی دانش انتظامی همدان، سال هفتم، شماره بیست و پنجم، تابستان ۱۳۹۹
- (۱۸) گرامی، غلامحسین، مهندسی فرهنگی؛ «بایسته‌ها و راهبردها»، مجله معارف، شماره ۵۲، دی ۱۳۸۶.
- (۱۹) محسن زاده، محمدعلی، «آثار تخریبی اسراف و تبذیر»، سایت محسن زاده، <http://mohsenzade.com>
- (۲۰) مرتضوی، سید محمد، «پیوند مردم و حکومت اسلامی در اندیشه امام خمینی»، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، نشریه حوزه، شماره ۱۷۱، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، تاریخ ۰۱ فروردین ۱۳۹۳
- (۲۱) مرکز مطالعات راهبردی نصر، «بررسی مفاهیم و واژگان کلیدی اصلاح الگوی مصرف در آیات و روایات»؛ نشریه مهندسی فرهنگی، شمار ۰۲۹ و ۳۰، خرداد و تیر ۱۳۸۸، ۱۳۸۸/۴/۲۷
- (۲۲) مشکانی سبزواری، عباسعلی، صولتی، یاسر، بیاتی، حمدعلی، «چیستی و جایگاه سبک زندگی در فرایند تکاملی انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری»؛

موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، نشریه معرفت، جلد ۱۸۵، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، اردیبهشت ۱۳۹۲

(۲۳) مصباح، حسین، «نقش سبک زندگی اسلامی در توسعه و پیشرفت»، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، نشریه حوزه، جلد ۱۷۳، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۰۴ دی ۱۳۸۶

(۲۴) نوروزی، حسنی، «پژوهشی در اسراف و راه‌های مقابله با آن» فصلنامه تخصصی نشریات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۹، دوره ۹، شماره ۲۷ و ۲۸، <http://ejostar.maalem.ir/>

فصلنامه

(۱) پژوهشکده حوزه و دانشگاه، فصلنامه حوزه و دانشگاه، سال نهم، شماره ۳۵، تابستان ۱۳۸۲

(۲) پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، فصلنامه علمی دانش انتظامی همدان، سال هفتم، شماره بیست و پنجم، تابستان ۱۳۹۹

(۳) دانشگاه علامه طباطبائی، فصلنامه سراج منیر، سال ۶، تابستان ۱۳۹۴، شماره ۱۹

(۴) دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، فصلنامه پژوهش‌های قرآنی، ج ۴۵، مشهد: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴

(۵) _____ فصلنامه معارف اسلامی، جلد ۷۸، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۶۰

(۶) موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، دو فصلنامه معرفت اقتصاد اسلامی، جلد ۲، قم: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، بهار و تابستان ۱۳۸۹

(۷) نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، مجله معارف، شماره ۵۲، دی ۱۳۸۶

نشریه

(۱) اندیشه بسیج، شماره ۲۶، ۱۳۸۸

- (۲) آستان مقدس حضرت معصومه (س)، نشریه فرهنگ کوثر، شماره ۸۲، ۱۳۸۹
- (۳) دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، نشریه حوزه، جلد ۴۶ و ۱۴۳ و ۱۷۳، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، دی ۱۳۸۶
- (۴) موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، نشریه معرفت، جلد ۶۶ و ۱۸۵، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، اردیبهشت ۱۳۹۲
- (۵) نشریه مهندسی فرهنگی، شماره ۲۹ و ۳۰، خرداد و تیر ۱۳۸۸، ۱۳۸۸/۴/۲۷

هفته‌نامه

- (۱) پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، سال هفتم، شماره بیست و ششم، تابستان ۱۳۹۸، ۱۳۹۸/۴/۲۰
- (۲) دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، دوهفته‌نامه پگاه حوزه، جلد ۱۲۰، خردادماه ۱۳۷۶
- (۳) معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، هفته‌نامه صبح صادق، ۱۳۸۸، شماره ۱۳۸۸/۳/۴، ۴

روزنامه

- (۱) خبرگزاری ایسنا، <http://www.isna.ir/news>، کد خبر: ۹۵۰۳۱۷۱۳۱۶۱، خرداد ۹۵
- (۲) روزنامه سرمایه، ش ۱۱/۲/۴۴۴، ۱۳۸۶

پایان‌نامه

- (۱) پیشگر، زری، «اسراف و تبذیر از دیدگاه قرآن کریم»

منابع دیجیتالی

- (۱) کتابخانه فقاها
- (۲) معین، محمد، فرهنگ معین، کتابخانه قائمیه
- (۳) نرم‌افزارهای نور

سایت‌های اینترنتی

- (۱) معین، محمد، واژه‌یاب فرهنگ معین، <https://vajehyab.com>
- (۲) <https://hawzah.net/fa/Article/View/96129>؛ پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه، ۱۳۹۶/۱۲/۲۶
- (۳) <https://hawzah.net/fa/search/?SearchText=andisheqom>؛ اسراف و تبذیر در قرآن کریم
- (۴) <http://www.andisheqom.com>؛ اسراف و تبذیر در قرآن کریم
- (۵) <https://www.islamquest.net/fa/archive/fa21210>؛ اسراف و تبذیر از نگاه قرآن کریم چیست و چه آثار و پیامدهایی دارد؟ ۱۴۰۲/۱۰/۵
- (۶) بیانات مقام معظم رهبری در خطبه‌های نماز عید فطر، ۱۳۸۱/۹/۱۵؛ سایت Khamenei.ir
- (۷) نورمگز
- (۸) علم نت
- (۹) ایران داگ
- (۱۰) <https://www.islamquest.net/fa/archive/fa21210>
- (۱۱) سایت رجانیوز/322235/news <https://www.rajanews.com/news/322235>؛ شناسه خبر ۳۲۲۲۳۵، مقام معظم رهبری، ۱۳۹۱/۷/۲۳
- (۱۲) <https://rasekhoon.net/>؛ یکشنبه ۳ بهمن ۱۳۸۹
- (۱۳) <http://ejostar.maalem.ir>
- (۱۴) <https://ensani.ir/fa/article>
- (۱۵) <http://ensani.ir/fa/article/357546>
- (۱۶) <http://www.howzah.net/Hawzah/Articles>